

КАКО
АНТИРОДОВИТЕ
ДВИЖЕЊА ЈА
УНАЗАДУВААТ
СОСТОЈБАТА НА
РОДОВАТА ЕДНАКВОСТ И
БОРБАТА ПРОТИВ
РОДОВО БАЗИРАНО
НАСИЛСТВО

ДЕКЕМВРИ 2022

Издавач: Национална мрежа против насилство врз жени и семејно насилство – Глас против насилство

За издавачот:

Национална мрежа против насилство врз жени и семејно насилство – Глас против насилство – Скопје

Ул. Коста Кирков Бр.5/9а Скопје

e-mail: coordinator@glasprotivnasilstvo.org.mk

телефон за контакт: 02/609-0066

Авторка: Сара Миленковска

Уредничка: Елена Димушевска

Графичко уредување: Маја Балша

Скопје, Декември 2022

Тематски извештај: Како Антиродовите движења ја уназадуваат состојбата на родовата еднаквост и борбата против родово базирано насилство

Документот е подготвен во рамки на проектот „На пат кон ЕУ: Спречување на насилството врз жените во Република Северна Македонија“ финансиран од Фондацијата „Kvinna till Kvinna“ (The Kvinna till Kvinna Foundation), а имплементиран од Националната мрежа против насилство врз жените и семејно насилство.

Содржината е единствена одговорност на авторот и на ниту еден начин не може да се смета дека ги изразува гледишта и ставовите на Kvinna till Kvinna и Шведска

СОДРЖИНА

ВОВЕД	3
1. Историјатот на феминистичката борба и појавата на антиродовото движење	4
1.1. Глобалната рамка на родовата (не)еднаквост и феминистичката борба	4
1.2. Македонската рамка на родовата (не)еднаквост и феминистичката борба	5
1.3. Појава на антиродово движење на глобално ниво	7
1.4 Појавата на антиродовото движење во Македонија	8
2. МЕТОДОЛОГИЈА	10
Теоретска рамка	12
Интерсекционалност	12
Алатки на антиродовото движење	13
Карактеристики на антиродовото движење	13
Генерални Стратегии на антиродовото движење	14
3. Случај МАКЕДОНИЈА	15
3.1 Поврзување на Антиродовото движење во Македонија со транснационалните антиродови актери и политики	15
3.2 Антиродови политички актери во Македонија	16
3.3 Дискурсна анализа на антиродови наративи во релација со РБН	18
4. Улогата на институциите преку нивната комуникација со јавноста во Македонија	22
5. Интервју со експертка по родова еднаквост и права на маргинализирани групи	26
6. Заклучоци	28

Овој извештај има за цел да ја концептуализира релацијата помеѓу антиродовите движења и нивното штетно влијание врз развојот на родовата еднаквост во македонското општеството, преку анализа на нивните стратегии на дејствување и релацијата со родово базираното насилство. Антиродовите движења како термин се сè уште недоволно застапени во јавноста иако постојат академски¹ и медиумски² истражувања на оваа тематика години наназад. Затоа е потребно појаснување на стратегиското дејствување на одредени антиродови формации во општеството и социјалните мрежи бидејќи нивниот ефект врз борбата за родова еднаквост станува сè повпечатлив во однос на лимитирањето на човековите права и слободи. Постои унапредување на родовата еднаквост од минатиот век и поставените феминистички темели креираат механизми за соработка и солидарност по прашања поврзани со родовата еднаквост. **Меѓутоа истовремено се зајакнува и поддршката на антиродовото движење, кое претставува закана во однос на човековите права, правото за абортус, сексуалното образование, родовите студии, и наднационалните мрежи кои се занимаваат со борба против родово-базирано насилство**³. Антиродовите движења на транснационално ниво повикуваат на политичка мобилизација која води до противење на закони (кои служат за подобрување на позицијата на жените и сексуалните малцинства), стопирање на креирање на политики (кои имаат за цел да понудат социјална и економска сигурност на маргинализирани групи), борба против образовни политики кои афирмираат вредности како еднаквоста што е клучен аспект за човековите права, достоинство и социјална-економска состојба. Поврзувајќи ги глобалните трендови на антиродовите актери и нивните антидемократски активности кои се повеќе заземаат замав работејќи против човековите права поврзани со еднаквост, сигурност и достоинство, станува јасно дека антиродовите движења не се безопасни, ниту пак надвор од позиции на моќ кои влијаат негативно врз родовата еднаквост а со тоа и врз заштитата од родово базирано насилство. Затоа е потребно јасно да се демаскираат позициите на моќ и дејствување на антиродовите движења со цел борбата за родова еднаквост да не потфрли и се уназади. Важноста да се идентификуваат стратегиите и начините на кое антиродовото дејствува лежи во потребната и соодветна реакција од граѓанското општество, институциите и политиката која ќе ги адресира опасностите врз општествениот развој.

Накратко, **антиродовите движења** се претставуваат како формални и неформални здруженија на граѓани, кои активно дејствуваат преку пропагандни кампањи, политичко мобилизирање против родовата еднаквост како концепт, вредност и постулат на едно општество. Тие најчесто го користат наративот дека се претставници на загрижени родители иако многу ретко го прикажуваат нивниот вистински личен идентитет, (стратегија на симболиката на *обични граѓани* и *тивкото мнозинство*), а всушност се вмрежени на наднационално ниво со организации, религиозни здруженија и политички партии. Антиродовата мобилизација игра улога во поширокиот културен конфликт околу модерноста: „родот“ е развлечена категорија која служи како параван за колективните стравови за промени, губење на националниот идентитет, прекумерно влијание на Западот и неговата културна хегемонија (Gender, anti-gender and right-wing populism).

¹ A Foe of Democracy, Gender and Sexual Equality in Macedonia: The Worrying Role of the Party VMRO-DPMNE, Ana Miškovska Kajevska 2018

² „Нов светски поредок“: Франшизата „природно семејство“ станува глобална - Призма

³ Овие четири теми се детектираат најчесто како главен таргет на напади од страна на антиродовите движења во повеќе земји (Полска, Унгарија, Бугарија, Шпанија, Германија и други).

1. Историјатот на феминистичката борба и појавата на антиродовото движење

1.1. Глобалната рамка на родовата (не)еднаквост и феминистичката борба

Родовите теории укажуваат е дека не постои финален, монолитен приказ на феминизмот како сеопфатен термин и дефиниција, особено бидејќи развојот на феминизмот преку феминистичките движења носи со себе гео-политички, историски и социјален контекст. Тоа значи дека феминизмот треба да се гледа низ призма на феминизми, кои со себе носат свои обележја⁴ во однос на политиката и промената која ја носат и бараат во контекст на родовата еднаквост. Различните елементи на феминизмот во кој се документира феминистичката борба, имаат за цел да покаже плурална и хетерогена арена на дебата, соработка, интервенција, анализа и дијалог. Развојот на родовата еднаквост како еден од главните елементи на феминизмот и родовите теории не е линеарен ниту финален процес, и овој тек – врз основа на развојната локација и капацитет – не може да ги објасни сите сложености што им даваат значење на концептите како „родот“ и „теоријата“. Но, она што го обединува денешното дефинирање на повеќето феминистички движења за родова еднаквост е интерсекцискиот пристап кој се однесува на политички заложби за унапредување на сите права поврзани со родот, класата, расата, етникумот, религијата итн., како значаен аспект од сечиј живот.

Затоа е потребно да се прикажат јасно начините на кои се напаѓаат феминистичките движења за права на жените и останатите сексуални малцинства од страна на конзервативните политики кои имаат за цел да го претстават феминизмот како закана за традиционалните концепти на **нација, семејство и општествениот поредок**. Со тоа се обидуваат да го минимизираат вистинскиот политички импакт кој родовите теории и феминизмите се обидуваат да ги адресираат во однос на нееднаквоста. Патријархалните вредности сè уште се еден од главните фактори зошто правата на жените остануваат недоостварени, а родово базираното насилство останува неадресирано насекаде низ светот. Без разлика на транснационалните и локалните напори за подобрување на општествената позиција на девојките и жените, патријархалното уредување на семејството и општеството се уште е една од главните препреки за поставување на еднаквоста и рамноправноста како дел од основата на многу општества, без разлика на државната економска и социјална развиеност на една земја. Во моментот во 2022, низ светот, 129 милиони девојчиња не одат на училиште⁵. Дополнително охрабрувањето на дискриминаторските закони и општествените норми остануваат се позајакнати⁶. Жените и понатаму не се доволно застапени на сите политички нивоа, а со тоа и немаат можност директно да учествуваат во креирањето на потребните општествени промени. Додека пак на глобално ниво 1 од 5 жени и девојки на возраст меѓу 15 и 49 години пријавиле дека доживеале физичко или сексуално насилство од интимен партнер во период од 12 месеци⁷. Статистиките и анализите на позицијата на жените, девојчињата и сексуалните малцинства се потребни со цел да се осмислат соодветни национални и меѓународни стратегии кои водат кон остварување

⁴ Тие обележја може да претставуваат едно поле на дејствување (на пр. РБН) или повеќе преку интерсекциски пристап (РБН, жени во политика, образовни политики, класни разлики)

⁵ (UNICEF)

⁶ (Најчесто претставена преку напад на женската телесна автономија, РБН, генитално осакатување, социјална несигурност ОН, 2022)

⁷ (ОН, 2022)

на родова еднаквост и рамноправност. Но, проблемот продолжува кога длабоко вкоренетите патријархални вредности претставени како норма на општеството ги игнорираат овие застрашувачки статистики, а и со тоа ја негираат фактичката состојба на нееднаквост. Начинот на кој репродуцирањето на нееднаквоста се реализира на наднационално ниво е преку користењето на стратегија т.н. *женските права се постигнати* (пример - Правото на глас) и со тоа според антиродовите движења, но и останати нивни (не)формални сојузници⁸ сметаат дека феминистичката борба треба да престане да постои, вклучително со луѓето кои се согласуваат со неа. Затоа тие се користат со хомогенизирање на разните феминистички движења, организации и активисти/ки низ светот како дел од еден ентитет и претставување на истиот според нив *креиран ентитет/творевина* како политичка закана за светскиот поредок. Идеалниот **поредок** претставува хиерархиска структура на патријархално уредување на општеството, заедниците а со тоа и **семејството**, во која централна фигура има таткото а жената е во субординирана и објективизирачка позиција. Отаде, патријархалните вредности на глобално и на локално ниво вложуваат во родовите улоги кои имаат очекување од жените и девојките дека нивната позиција во општеството исклучиво се сведува на репродуцирање на нацијата, односно нивната улога како мајки и ништо повеќе.

1.2. Македонската рамка на родовата (не)еднаквост и феминистичката борба

Со цел да се контекстуализира овој тематски извештај ќе се задржиме на регионалниот и македонскиот контекст, користејќи се понатаму и со компаративни случаи на анализа од други земји. Идејата за родовата еднаквост како дел од македонското општество постои уште пред независноста на Македонија, претставена преку здружувањето и креирањето на начини на едукација, креирањето на Антифашистичкиот фронт на жените за време на Југославија, женското организирање, пишување и соработка. Посветеноста на зачувување на приказните и трудот поврзан со родова еднаквост и унапредување на политичкото општество во минатото на личности како Аница Савиќ-Ребац, Атина Бојаци, Билјана Гарванлиева, Вера Ацева-Доста, Веселинка Малинска, Делфа Иваниќ, Елпида Караманди-Бисе и многу други е дел од работата на зачувување на овие делови борбата за еднаквост на многу македонски историчари/ки, книжевници⁹. Понатаму, современите заложби за родова еднаквост се гледаат директно при борбата за жените во политика (воведување на квоти за учество), борбата за правото на абортус (2013), активистичките и институционалните заложби за родова еднаквост (Случајот Јавна Соба¹⁰ (2020-2022), креирање на традиција на јавен притисок од страна на феминистички организации¹¹). Можеби не секогаш во ист интензитет, меѓутоа во Македонија постои критичка, феминистичка мисла која активно се залага за родова рамноправност и бори против нееднаквоста.

Со одредена цел започна оваа анализа на Македонската рамка на родовата (не)еднаквост и феминистичката борба, со накратко сумирање на феминистичките заложби наспроти рамката на општествени очекувања која е поставена од патријархалните вредности и хетеронормативноста од страна на **општеството, државата, црквата и медиумите**. Пред воопшто да зборуваме за појавата на политичко мобилизирање претставено преку антиродовите движења мора да се појасни дека

⁸ Конзервативни и десно-ориентирани политички партии кои не се изјасниле директно дали се дел од антиродовите движења, Родово-критички феминистки (тие се нарекуваат самите себе феминисти, меѓутоа според дефинирањето на феминизмот нивното дејствување спаѓа надвор од борбата за родова еднаквост и рамноправност)

⁹ „Нашиот пат“ – 25 женски приказни од историјата 2022

¹⁰ Студија на случај: Јавна соба и осврт на регулативата и правната рамка за родово-базирано насилство во онлајн просторот ([ЛИНК](#))

¹¹ <https://rodovaplatforma.mk>

Македонија претставува плодно тло на таков тип на појава толку поради длабоко вкоренетите патријархални гледишта на родовата улогата на жената, исклучување на сексуалните малцинства од јавниот живот и конзервативни политики¹² активно игнорирање на системските проблеми поврзани со родово базирано насилство¹³ и социјална несигурност. Тргувајќи од традиционалните сфаќања* пренесени низ симболиките на фолклорот¹⁴, па се до политичката криза низ владеењето на хибридниот режим (од 2006 до 2017 година) на ВМРО-ДПМНЕ во Коалиција со ДУИ (Кампања за Наталитет, Проектот Скопје 2014, таргетирањето на цивилното општество) се креираше и втемели хетеронормативноста како составен дел од Македонскиот идентитет како држава. Родовата (не)еднаквост од страна на политичарите не претставува клучно политичко прашање, дури напротив се третира одделно од целокупниот развој на државата. Следствено хетеронормативноста е претставена и во Македонската и Албанската заедница во различна манифестација (исклучување на етничките мешани бракови како идеал за семејството), но базирано врз сличен патријархален вредносен систем (семејство помеѓу мажи и жена, каде жената има субординирана улога, лимитирана само на репродуктивен елемент). Како пример за тоа се дискусиите за предложување на Уставни промени за дефинирање на бракот како заедница исклучиво помеѓу маж и жена ()¹⁵ следствено на јавната дискусија поддржана од политичките партии како ВМРО-ДПНЕ и без разлика на секуларноста како дел од државното уредување, и Македонската Православна Црква на невклучување на сексуалната ориентација како дел од Законот за Антидискриминација. Сите овие јавни дискусии, особено за време на хибриден режим и заробени медиуми беа еднонасочни, доаѓајќи од позиција на моќ на политичката партија, без директна можност да бидат спротивставени со аргументи во очите на јавноста иако постоеја напори кај граѓанските организации и активисти. Едноставно користењето на заробените медиуми од страна на државата беше за да се зацврсти патријархалното разбирање на општеството, преку јасно конструирани комуникациски стратегии, надолжени со политичка култура во која политичарите отворено користат хомофобен¹⁶ и сексистички говор. Користењето на религиозен и анти-абортус дискурс во владините кампањи го зацврстувааше ограничениот простор на дејствување против ограничувачките политики¹⁷.

Како што Јана Коцевска (2021, страна 158) сумира “Во мегаломанските презентации и поттикнувачи на семејната многудетна, хетеронормативна, ендогамна презентација на идеален модел, клучната еднонасочна мотивација е „спасувањето“ и одржувањето на нацијата, што има штетни последици по квалитетот на животот и грижата за јавното здравје.” Дополнително цел да се увиди и како овој постулат на патријархатот се пренесува и на интенционално и правно ниво, мора да се разбере периодот од 2006 до 2017 година како процес на демократизација¹⁸ кој претставува намалување на просторот на критичко размислување и политичко дејствување поради

¹² Закон за прекинување на бременост од 2013 година: Јасна слика за укинувањето на демократијата во Македонија - Ана Мишковска Кајевска ([ЛИНК](#))

¹³ Анализа на Случаи на Фемициди Убиства на жени Во Република Северна Македонија 2017-2020 ([ЛИНК](#))

¹⁴Усно народно творештво или фолклор: сликата за идеалното македонско семејство во поговорките како дел од анализата на Јана Коцевска во Ние спроти Другите - () “Во таа смисла, децата се претставени како „најголемо богатство“, но и како субјекти кои мора да се послушни пред родителите, кои од своја страна се синоним за авторитет. Анализирајќи ја сликата за семејството и родовите односи претставени во следната селекција на поговорки, може да се заклучи дека се истакнуваат неколку што ја потенцираат важноста од обезбедувањето потомци, преку афирмативните ставови за тоа дека: децата се најголемо богатство на едно семејство”

¹⁵ A Foe of Democracy, Gender and Sexual Equality in Macedonia: The Worrying Role of the Party VMRO-DPMNE, Ана Мишковска Кајевска 2018

¹⁶ Министерот за труд и социјална политика во 2012 по повод Меѓународниот ден на девојчињата изјави дека во Македонија нема да има геј бракови ниту посвојувања од истополови парови се додека ВМРО-ДПМНЕ е на власт. - A Foe of Democracy, Gender and Sexual Equality in Macedonia: The Worrying Role of the Party VMRO-DPMNE, Ана Мишковска Кајевска 2018

¹⁷XERA et al., 2016; M. V., 2013; Најчевска, 2013; Ризвановиќ, 2013; Симоновиќ, 2013; Ванковска, 2013 цитирани кај Мишовска-Каевска (2018)).

¹⁸ A Foe of Democracy, Gender and Sexual Equality in Macedonia: The Worrying Role of the Party VMRO-DPMNE, Ана Мишковска Кајевска 2018

државно поттикнатите рестрикции на човекови права и слободи и слободна на медиуми. Оттука се прави поврзување како патријархалните вредности служат и како алатка за контрола на населението, повикувајќи се на морален авторитет тогашните државни органи прават спојување на Политичката Партија како ВМРО-ДПМНЕ со улогата на заштитник на македонското население од надворешните сили. Ова е релевантно да се напомене бидејќи стратегијата да се капитализира на разочарувачките политички емоции кај граѓаните (идентитски прашања, спорот со името, долгиот процес на Евроинтеграциите) е дел и од денешните стратегии на антиродовите движења во Македонија и на глобално ниво.

Значително е да се напомене дека во својот свечен говор, тогашниот премиер Груевски повика на почитување на традиционалните семејни вредности и ги прикажа истополовите бракови и посвојувањата од истополови двојки како „искривени вредности“, исто како и борбата за правата на жените и женското политичко и економско учество¹⁹. Прикажувањето на вредностите поврзани со родовата еднаквост и права како искривени, туѓи и неавтентични, од страна на највисоката политичка фигура, го има поплочено патот до денешните наративи и стратегии на антиродовите движења да продолжат со креирање на нетрпеливост кон сè што е поврзано

Пред да навлеземе во анализа на појавата и манифестацијата на антиродовите движења во Македонија, значајно е да се напомене дека додека во Европа и пошироко анализата на антиродовите движења се состои од јасно дефинирање и детектирање (од 1990ти до 2015) на антиродовите актери, во Македонија не постои таков јавен дискурс. Како пример за ова може да се разгледа случајот на затворање на родовите студии при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ (УКИМ) во Скопје и замена со т.н. семејни студии во 2012/2013та година. Начинот на кој ова беше доживеано не беше како дел од антиродовите движења кои низ светот го правеа истото, ограничување на академската слобода, туку повеќе бесчујно претставено низ економски политики на УКИМ, но одредени истражувања го поврзуваат и со тогаш актуелниот рестриктивен закон за абортус во 2013²⁰. На ова Цветковиќ и Величковска преку нивото истражување (2022) додаваат дека тоа претставуваше удар врз критичката јавност од страна на тогашната десна и демохристијанска власт²¹.

1.3. Појава на антиродово движење на глобално ниво

Антиродовата борбата против родовата еднаквост и рамноправност има повеќеслоен пристап при начинот на кој работи против остварување на економската, социјална и политичка еднаквост на жените и сексуалните малцинства. Самото дејствување на антиродовите движења не е изолирано и не се случува во вакуум, во смисла - тоа е длабоко поврзано со политички актери и меѓународни организации, особено видливо преку политиките за промовирање на репродукција²² овие истражувања го документираат историјатот на игнорирање на ОН политиките за популација од страна на конзервативни политички структури. Под одбивање на овие политики се подразбира, отежнување на правото за абортус и женската телесна автономија, лимитирање на правото на слобода на изразување, говор и водење на активни системски поддржани кампањи против родова еднаквост, Истанбулската Конвенција, и ЛГБТИ+ права. Како што Королчу и Граф (Korolczuk & Graff) забележуваат во нивното истражување во фокус на антиродовата политика и поврзаноста со популистичкиот моментум, моменталниот бран на ултраконзервативен активизам со фокус на родовата еднаквост, потекнува од противењето/опозицијата/реакцијата на Католичката Црква во Ватикан по повод на предложените политики за родова еднаквост по Интернационалната Светска Конференција за Жени во Пекинг во 1995. Главниот

¹⁹ Влада на Република Македонија, 2012 цитирана кај Мишовска-Каевска (2018)

²⁰ Како што детектираат и Колозова (2014) цитирана кај Коцевска и Мишовска-Каевска (2018) -

²¹ <http://coalition.org.mk/wp-content/uploads/2022/10/koj-se-plashi-od-rodot -interactive.pdf>

²² (како што е цитирано во Korolczuk & Graff - Bob 2012; Buss 2004; Buss and Herman 2003; Chappell 2006; Favier 2015; Omang 2013),

аргумент во тој контекст беше задржувањето на **традиционалните семејни вредности** наспроти надминување на традиционално патријархалните улоги кои се очекуваат од жените и контрола на женските тела и автономија. Всушност, Конференцијата во Пекинг²³ имаше за цел ги зацврсти транснационалните заложби за отстранување на пречките за активно учество на жените во сите сфери на јавниот и приватниот живот преку целосен и еднаков удел во економското, социјалното, културното и политичкото одлучување. Без разлика, реакцијата на Католичката црква беше поддржана од страна на зачетоците на организираниите мрежи на антиродовото движење кои почнаа да се појавуваат во различни земји.

Од тогаш овој вид на отпор против родовата еднаквост станува се покомплексен и политички поврзан со политички партии, меѓународни организации и структури. Два главни фактори кои влијаа врз забрзан процес и раст на поддршка кон антиродовото движење во САД и потоа Европа се Бегалската криза и исламофобијата која следеше по нападот и на Кулите Близначки во 2001 на 11ти, септември. Начинот на кој антиродовите движења се прилепуваат/вклопуваат/придружуваат на веќе постоечката нетрпеливост кон жените и сексуалните малцинства е еден од главните механизми на кои тие успеваат да заземат контрола врз граѓанската немоќ и капитализираат на нивното незадоволство од политичките структури. Затоа иако постои историски контекст, не постои јасен моментум на креирање туку појавата станува очигледна при детектирање на организирано антиродово дејствување во повеќе држави. Поради различни политички околности во одредени држави антиродовото движење ужива висока позиција на моќ по нивното пропагандно дејствување. Земјите во кои се детектира јасно позиционирано и силно антиродово движење претставено низ различни политички актери се Полска, Унгарија²⁴, Бугарија, Шпанија, Франција²⁵, Германија²⁶, Италија²⁷. Порано имале поголем замав и во Белгија²⁸, Ирска²⁹ и Хрватска³⁰ поради влијанието на католичката црква, меѓутоа феминистичките организации преку јасни движења и дејствување се справиле со нив и им го имаат лимитирано полето на дејствување. Додека пак во останатите набројани земји, антиродовите движења продолжуваат да растат.

Истражувачката работа на многу активисти лоцира неколку клучни политички актери кои активно донираат, стратегизираат и дејствуваат против родовата еднаквост на транснационално ниво, неколку од нив се CitizenCo, Family watch, "Baptist-burqa" network. Од кои Фемили воч се веќе присутни во Македонија преку нивната соработка и поддршка на неколку од мапираниите антиродови актери³¹.

Преку антиродовата пропаганда се креира негативната конотација на терминот *родова идеологија*, заменувајќи го целосно терминот *родови теории/студии* во историјата поврзувајќи ја борбата за родова еднаквост со борба за надмоќ и политичка алатка. Низ таа стратегија антиродовите движења го негираат потенцијалот низ кој се унапредуваат/создаваат човековите права на жените и маргинализираните групи, лимитирајќи ја нивната сексуална и репродуктивна слобода и здравје.

1.4 Појавата на антиродовото движење во Македонија

Во текот на борбата за родова еднаквост во Македонија постоеле структурни, општествени и социјални препреки. Истрајноста и активизмот на феминистичките

²³ Beijing, China - September 1995 Action for Equality, Development and Peace

²⁴ Anti-gender discourse in Hungary: A discourse without a movement? Eszter Kováts and Andrea Pető

²⁵ Resisting "gender theory" in France: A fulcrum for religious action in a secular society 79 Michael Stambolis-Ruhstorfer and Josselin Tricou

²⁶ General background: The situation in Germany 101

²⁷ Italy as a fertile ground for "gender ideology"

²⁸ "No prophet is accepted in his own country": Catholic anti-gender activism in Belgium

²⁹ Defending Catholic Ireland p. 133 Mary McAuliffe and Sinéad Kennedy

³⁰ Embryo, teddy bear-centaur and the constitution: Mobilizations against "gender ideology" and sexual permissiveness in Croatia - Amir Hodžić and Aleksandar Štulhofer

³¹ Повеќе информации во делот на Случај Македонија ()

групи, организации и мрежи има направено многу во полето на родова еднаквост. **Проблемите на патот кон креирање подобра позиција на жената во македонското општество, се резултат најчесто на патријархалните структури на моќ, конзервативните политики и политичката и социо-економската несигурност.** Значењето да се разбере борбата за родовата еднаквост како дел од историскиот процес и напредок на нашето општество е клучен, со цел да се демаскираат начините на кои антиродовите движење сакаат да ја претстават борбата за родова еднаквоста како туѓа и надворешна креација која не е автентичен дел од ова поднебје. Што се подразбира под оваа етикета на родовата еднаквост од страна на анти-родовите движења е претставување на националниот идентитет како нападнат, што во контекст на Македонија капитализира на веќе постоечкото незадоволство поврзано со идентитетските прашања. Ова е само еден пример во преку кој анти-родовите движења се трудат да направат дисторзија во размислувањето на граѓаните/ките карактеристиките и стратегиите ќе бидат образложени во текот на самото истражување.

Детектирањето на организиран и стратемски напад во клучни политички прашања поврзани со родовата нееднаквост се јавува во три значајни општествени прашања

1. Правно признавање на родот
2. Воведувањето на Сеопфатно Сексуално Образование во училиштата
3. Користење на терминот Родова *идеологија* како дезинформирање

Истражувањето на Коалиција Маргини детектира неколку анти-родови организации и групи, како и една коалиција насловена „Коалиција за заштита на децата,“ што обединува 26 ентитети (здруженија на граѓани, неформални иницијативи, верски групи и политички партии). Коалицијата за заштита на деца има веб-страница, Фејсбук група и Фејсбук страница како механизам на дејствување. Граѓанските здруженија кои функционираат како фб групи и страни:

1. „Од нас За Нас“
2. „Преземи Одговорност“
3. „Учебници и настава мора да има“
4. „Да го зачуваме бракот и семејството“.

2. МЕТОДОЛОГИЈА

Методолошкиот пристап кон истражувањето претставено во овој тематски извештај и анализи се содржи од пет чекори

1. Анализа на научна литература поврзана со антиродови движења и родова еднаквост
2. Анализа на литература и истражувања поврзани со Македонија, проследено со дискурсна анализа на примери од социјални мрежи
3. Анализа на Комуникациските стратегии на надлежните министерства поврзани со елементи на родова еднаквост и нивната корелација со РБН
4. Полу-структурирано интервју со експертка по родова еднаквост
5. Презентирање на препораки врз основа на анализа на собраните податоци во останатите фази на истражување

2.1 Прв чекор

Анализа на научна литература поврзана со антиродови движења и родова еднаквост, компаративна анализа со останати земји кои се соочуваат со слични предизвици и интернационалниот елемент на влијание на антиродовото движење

Анализата на литература и истражувања беше фокусирана на веќе постоечки натписи кои имале за цел да ја идентификуваат и дефинираат стратегијата која се користи во антиродовите движења, нивната поврзаност со политички партии претежно од десно политички ориентирани, моќ на дејствување и контекстот во кој дејствуваат на геополитичко ниво. Феминистичките писанија како оние на Kováts, E. and Põim, M., 2015, Stiftung, H.B., 2015, Antonis Galanopoulos & Giorgos Venizelos (2021), Sosa, L., 2021, Kuhar, R. and Paternotte, D. eds., 2017, Kováts, E., 2017, се трудат и да изнајдат транснационални стратегии, особено во средини во кои нема институционална реакција и поддршка. Теоретските анализи на антиродовите движења се надополнети со извешти кои се занимаваат со политичка поврзаност на антиродовите движења со политички партии, фондации, религиозни институции и организации, нивното финансирање и комуникациски стратегии. Стратегиите како дезинформирање, стереотипизирање и искористување на ранливи категории (деца, лица со посебни потреби, маргинализирани групи) се само дел од механизмите кои се детектираат во анализата дека антиродовите движења кои ги користат во нивното дејствување. Меѓутоа контекстот и причините на нивната појава не е воопшто едноставен, туку потекнува од јасно и прецизно дефинирани политички позиции кои се втемелени во анти-демократски, националистички, конзервативни вредности. Со цел да се разберат и препознаат опасностите на нивното дејствување потребно е да се разбере дефинирањето на антиродовите движења и нивните политички актери, политички партии, организации и стратегии.

2.2 Втор чекор

Анализа на литература и истражувања поврзани, проследено со дискурсивна анализа на примери од социјални мрежи од најистакнатите ентитети- претставници на антиродовото движење во Македонија.

Во контекст на родовата еднаквост и директната релација на борбата против родово-базирано насилство, беа анализирани конкретни постови од социјални мрежи од страна на т.н. граѓански иницијативи (Преземи одговорност, Од нас за нас) во Македонија. Причина за селекција на таргетираните постови беше директното

поврзување веќе постоечките податоци и анализи кои покажуваат дека употребата за пропаганда на социјалните медиуми е една од главните одлики на транснационалните елементи на антиродовите движења. Дополнително ограничувањето на фокус на постови кои се однесуваат и таргетираат механизми на заштита од РБН и нормализираат насилство преку намалување на импактот на насилството, е со цел да се придонесе до градење на подобра и коалициона стратегија против антиродовите актери. Накратко, постојат повеќе истражувања кои и академски и статистички прикажуваат како антиродовите движења стратегизираат околу сексуалноста, родот и правата на самоизразување, но недостасува интерсекциска анализа на поврзаноста со РБН и антиродови движења.

2.3 Трет чекор

Анализа на Комуникациските стратегии на надлежните министерства поврзани со елементи на родова еднаквост и нивната корелација со РБН

При идентификување на една од клучните комуникациски стратегии на македонските антиродови движења, и според препораките на Истанбулската Конвенција за соодветно адресирање од страна на институциите на антидемократски и антиродови наративи - за цел на ова истражување беа анализирани онлајн достапните комуникациски стратегии на министерствата, во период од август 2022 до октомври 2022. Според ветувањата на Владата претставени во 2017 и законот за Министерство за администрација, во јавноста беа дадени заложби за зголемена транспарентност и информирање на граѓаните. Оттаму одлуката да се фокусираме само на јавно достапните документи, служи како уште еден поттик кон институциите да ја подобрат работата во однос на нивната достапност, транспарентност и јавно информирање. Користејќи се со класичната теорија на комуникациски стратегии, низ анализа на главните пораки, план на активности и детектирање како родовата еднаквост е претставена во достапните комуникациски стратегии беа формирани препораки за подобрување.

2.4 Четврт чекор

Полу-структурирано интервју со експертка по родови прашања и права на маргинализирани групи

Додека една од стратегиите на антиродовите движења е анонимноста (со повремено идентификување на неколку исти чинители во јавноста), начинот на кои тие ги напаѓаат неистомислениците е преку лични напади, злоупотреба на информации, мисинформации, и говор на омраза. Активистите и организациите кои се занимаваат со родова еднаквост и сексуални малцинства се под константен напад кој уште повеќе ги прави ранливи категориите на луѓе кои ги застапуваат. Со цел да се надополни оваа анализа преку споделување на активистичко дејствување, но и експертско мислење во полето на антиродовите движења и родовата (не)еднаквост беше спроведено интервју со Ирена Цветковиќ.

2.5. Петти чекор

Презентирање на препораки врз основа на анализа на собраните податоци во останатите фази на истражување

Теоретска рамка

Полето на родова еднаквост е длабоко и сеопфатно истражувано од различни аспекти на нееднаквост, со цел да се изнајдат решенија на социјално, општествено и институционално ниво. Историски преку родовите теории и активизам се има креирано исклучителен напредок во однос на методологијата и пристапот во кој се истражуваат и портетираат ранливите и маргинализираните категории. На пример, концептот на Кимберли Креншо (1994) – **интерсекционалност** го има рedefинирано начинот на кој пристапуваме кон истражување, со цел да се истражува етички и на повеќе различни нивоа земајќи ги факторите како класа, род, социјален статус, државјанство, сексуален идентитет итн., во контекст разбирањето на нееднаквоста, насилството и социјалните проблеми. Меѓутоа, теоретскиот пристап на родовите студии сè уште не е дел од така наречените доминантните науки, во смисла дека се уште се борат со хиерархијата поставена на епистемиолошко ниво, од што се смета за политички важно. Концептот на родова еднаквост, сè уште пополека продира во политичките науки, демографијата како наука, и останати социјални науки и теории, кои ја имаат заземено примарната позиција како најрелевантни науки. Но, напредокот на родовите теории кој се покажува како успешен, е претставен низ транснационалните борби против родово базираното насилство, абортусот како човеково право и позицијата на жените. Со активистичките и академските заложби на родовата теорија и пракса, ова истражување ќе ја користи *интерсекционалноста*, со цел подобро да се разбере што претставува родовата еднаквост, во контекстот на која е ставена во опасност преку антиродовите движења, и *антидемократските елементи* на антиродовите движења, претставени преку нивните стратегии на комуницирање, политичко мобилизирање и говор на омраза.

Интерсекционалност

Феминистичките движења во светот иако имаат заеднички вредности поврзани со еднаквост, солидарност и рedefинирањето на слободата кон социјална сигурност, сепак тие имаат геополитички и историски контекст. На пример, феминистичките движењата за репродуктивна слобода во Латинска Америка, имаат интерсекциски пристап кон феминистичката борба за еднаквост. Феминистичкиот политички ангажман не завршува само кај правото на абортус, туку е претставен преку борбата за работничка безбедност (Перу), против фемицидите (Мексико, Бразил) и преземаат голем дел справување со ефектите од постконфликтните предизвици во однос на реинтеграција на населението по војната (Колумбија). Феминистичките движења во Сенегал, користат елементи од Исламот како дел од афирмирање на улогата на жената како активен член на општеството, спротивно тоа како се користи религијата во антиродовите движења како алатка за уназадување на позицијата на жените. Додека пак во минатото, неформалните здруженија на жени имале голема улога во антиколонијалните борби во Кенија, Замбија и Сенегал против окупаторските сили на империјализмот (Британија, Франција, Шпанија). На кратко, тоа што антиродовите движења сакаат да го направат преку портретирање на сите форми на активизам како дел од тоа што тие го нарекуваат *родова идеологија*, е штетно по демократските стандарди бидејќи се обидува да се избришат елементите од феминистичката борба поврзани со учество на жените во јавната сфера, антикапиталистичкиот потенцијал на феминизмот итн. Во тие обиди за **дезинформирање**, антиродовото движење ја ограничува јавната дебата во насока на **анимозитет**, нетрпеливост и повикува на политичко насилство кое не дозволува постоење на личности кои според нив се надвор од стандардите на хетеронормативно општество. Истражувањата фокусирани на антиродовите движења укажуваат една заедничка карактеристика што има позначителен долготраен ефект а тоа е антидемократските принципи врз кои дејствува.

Но, главната цел според истражувањата³² на антиродовите се разобличува кога ќе се направат поврзувањата помеѓу говорот кој го користат (на пр.: „ние сме претставници на родители, загрижени граѓани итн.“) со политички актери кои директно влијаат врз креирање на политики и човековите права. Оттука се гледа стратемиското дејствување кое има за цел да мобилизира за политички прашања со реални последици. Аспект од теоретската рамка е претставена низ разбирање дека **бришење на интерсекцискиот пристап во феминистичката борба за родова еднаквост е еден од главните механизми врз кој дејствува антиродовото движење**. Овој клучен дел од анализата помага да се кристализира деструктивниот карактер на антиродовите актери, бидејќи преку бришење на можноста за коалиција и градење на солидарност во јавноста тие сакаат да ја претстават родовата борба за еднаквост како закана за општествениот поредок. Механизмите на кои се создава бришењето е како што е наведено до историскиот контекст на феминистичката борба – преку капитализирање на незадоволството на граѓаните од глобалните процеси и користењето на дискурс дека женските права се веќе постигнати се останато ќе претставува општество нарушување на поредокот кој патријархатот го балансира. Накратко, вложуваат во поделба на граѓаните и преку таа поделба позиционирање на кои граѓани се вредни за живот и оние кои се дехуманизирани преку антиродовите политики и според нивното дејствување не заслужуваат да постојат (се надвор од хетеронормативното семејство, односно еднородителските семејства, жртвите на насилство, трансродовите лица, сексуалните малцинства итн.). Користејќи говор на омраза, но и активно поттикнувајќи политики кои не само што ускратуваат човекови права туку и бришат општествени напори за унапредување кон еднаквост и слободи, тие креираат недоверба кон сите оние кои се залагаат за надминување на традиционалните хетеронормативни родови улоги и рedefинирање на тоа што се може да претставува семејна грижа, поддршка, љубов и разбирање.

Алатки на антиродовото движење

Преку разбирање на историскиот развој на антиродовите движења, се претставува и политичката заложба која тие ја имаат во земјите кои дејствуваат и на транснационално ниво. Активизмот и дејствувањето на антиродовите движења е директно поврзан со политички актери чии политики ги следат следните вредности и активности:

Тематики на антиродовото движење кои ги адресираат во нивната комуникација и дејствување

- ▶ Сексуална и репродуктивна слобода, сеопфатно сексуално образование
- ▶ Минимизирање на податоците со РБН и делегитимирање на валидноста на Истанбулската Конвенција во борбата против насилството врз жени
- ▶ Правото на абортус и телесна автономија

Карактеристики на антиродовото движење

- Хетеронормативност

- Наративно и визуелно прикажување на традиционалното патријархално семејство како идеал, каде таткото ја има раководната улога во потесната и поширока заедница. Преку промовирање на хетеронормативност вршат исклучување на сите останати форми на семејства (еднородителски, исто-полови бракови) како норма која се очекува да се следи. Тоа прикажување се случува најчесто преку промовирање на овие

³² Hemmings, C., 2021. Unnatural feelings: The affective life of 'anti-gender' mobilisations. *Radical Philosophy*, 2. / Stiftung, H.B., 2015. Anti-gender movements on the rise? Strategising for gender equality in Central and Eastern Europe. Retrieved May 8, p.2019.

вредности во образованието и социјалната политика (пример: Унгарија и финансирањето за социјални случаи³³)

- Креирање на образовни и социјални политики кои промовираат традиционални родови улоги и очекувања од мажите и жените
- **Исклучување** од политичкиот и социјалниот живот на групи на граѓани кои според патријархалното верување спаѓаат надвор од „природното“ семејство и хетеронормативните однесувања

- **Антидемократски карактеристики**

- Нивните политички заложби не креираат простор за дискусија, најчесто се проследени со говор на омраза и користење на дезинформации со цел да се таргетираат веќе маргинализираните групи и секој кој би застанал во нивна одбрана³⁴
- Нивните наративи и активности не креираат дијалог туку повикуваат на исклучување, бришење и на оние кои според нив се различни од хетеронормативниот стандард, и со тоа придонесуваат до целосно дехуманизирање на веќе ранливите категории на луѓе³⁵
- Се косат и противат на поставени меѓународни повелби за човекови права и достоинство
- Користат дезинформирање и со тоа го нарушуваат јавното право на луѓето да бидат заштитени од штетни информации (антивакцини/ антирод)

Генерални Стратегии на антиродовото движење

- **Политичко Мобилизирање** против закони, политики и иницијативи кои имаат за цел да ја унапредат родова еднаквост
 - Петиции против Истанбулска Конвенција, закони и политики поврзани со човекови права
 - Петиции против Правното менување на родот
- Претставување на традиционалните вредности како под **„закана“** од страна на организациите за унапредување на човековата состојба и право на слобода.
 - Оваа тактика е клучна во мобилизирање на граѓаните користејќи го стравот и моралната паника како оружја за манипулација
 - Политичките противници, и лидерите на граѓанското општество се делегитимирани како корумпирани елити како резултат на **демонизацијата** на „родот“ и поларизацијата.
- Користење на социјалните мрежи за дезинформирање. Социјалните медиуми претставуваат голема **алатка** со која се служат антиродовите движења, меѓутоа нивната главна моќ претставена низ нивните наративи, здружување и комуникациски стратегии лежи во можноста за мобилизирање на населението под лажната премиса дека се под напад од родовата еднаквост.
- **Начинот** на кој начесто родовата еднаквост како вредност и општествена борба, е **преименувана**, односно извртен со цел да се создаде морална и општествена паника - „родова и/или трансродова идеологија“ кои подоцна ќе бидат објаснети како намерно насочувачки термини од страна на антородовите движења. Како што заклучува Мања Величковска *„Реториката што овие движења ја користат е манипулативна, па дури и милитаристичка кога одредени личности повикуваат на директни пресметки што поттикнуваат говор на омраза на социјалните мрежи и насилство во реалноста (линк)“*.

³³ Унгарија креираше социјална политика за ранливи категории на граѓани, меѓутоа во повикот и законот при имплементација исклучиво нагласи дека право на помош од државата ќе имаат само семејства со мајка и татко, исклучувајќи ги еднородителските семејства.

³⁴ Kováts, E., 2017. The emergence of powerful anti-gender movements in Europe and the crisis of liberal democracy. In Gender and far right politics in Europe (pp. 175-189).

³⁵ Kuhar, R. and Paternotte, D. eds., 2017. Anti-gender campaigns in Europe: Mobilizing against equality. Rowman & Littlefield.

3. Случај МАКЕДОНИЈА

3.1 Поврзување на Антиродовото движење во Македонија со транснационалните антиродови актери и политики

Она што ги поврзува на антиродовите движења на транснационално ниво според истражувањето на Kováts и Põim, *Gender as symbolic glue* (2015) е:

Заедничко поле на дејствување. Најчесто опонирање на ЕУ развојни политики поврзани со родова еднаквост и права и сексуално образование.

Користење на социјални мрежи без јасно искомунциран идентитет на организацијата (анонимност), но затоа јасно креирана стратегија на дезинформирање и мобилизација.

Хипреболизиран јазик. Односно јазик кој се користи со збунувачки зборови, а повикува на акција преку страв. Лажно и манипулативно еднакво претставување на родовата еднаквост како идеологија, патологија и девијација .

Слична реторика и исти извори на информации и поддршка. Нео-конзервативен говор кои има за цел да коруптира веќе постоечки термини и ги насочи кон антиродовата пропаганда.

Исти визуелни симболи и концепти на демонстрирање на моќ. Јасна симболика на користењето на нуклеарно хетернормативно семејство и манипулација со фотографии од транс луѓе.

Зголемениот замав на меѓународна поддршка се детектира преку два клучни политички форми на влијанија: зголемено финансирање и директна поддршка на политичко ниво. Истиот тип на стратегии и дејствување се детектира при анализата на достапните податоци за антиродовите актери во Македонија.

Зголеменото финансирање, стратегиско планирање и креирање на мрежи за транснационална соработка помеѓу антиродовите актери. Според последните финансиски анализи на повеќе од 50 антиродови движења во Европа од страна на European Parliamentary Forum for Sexual and Reproductive Rights (EPF) во соработка со Committee on Women's Rights and Gender Equality (FEMM) и Special Committee on Foreign Interference in all Democratic Processes in the European Union, including Disinformation (INGE), се детектира дека: Во европскиот регион биле потрошени над 702 милиони долари за антиродови активности во изминатите десет години, со три важни географски извори на ова финансирање - Европските земји (извор на 60% од финансиите), Руската Федерација и САД од приватни организации и фондации не од нивните влади.

Директна **поддршка** на традиционално, десно ориентирани и конзервативни партии и религиски здруженија, преку користење на јазикот на анти-родовите движења, институционализирање на нивната омраза и неприфаќање преку поддршка на закони кои ги ограничуваат сексуалните и репродуктивните права, но и социоекономската стабилност на жените. Конкретен случај е начинот на кој Истанбулската Конвенција е третирана од страна на држави како Полска, Унгарија, Турција, Бугарија, преку портретирање како напад на традиционалните вредности, комплетно игнорирајќи како тие традиционални родови улоги влијаат врз репродуцирање на родово базираното насилство.

Според интензитетот и моќта на антиродовите движења земјите како Полска, Унгарија, Турција се сметаат за најконкретни случаи во кои експлицитно се гледа институционализација на антиродовите политики од страна на државата. Во

Македонија, детектираните антиродови актери често споделуваат информации од набројаните земји³⁶ (политиките на Орбан³⁷) и ги користат истите наративи и јазик детектирани во нивните стратегии. Успехот во одредени земји се базира врз основа на сеопштото политичко незадоволство, токму затоа поради историјата на политичката и економската нестабилност во Македонија, прашањето со штетниот импакт врз родовата еднаквост од страна на антиродовите актери мора да биде јасно покриено и детектирано.

3.2 Антиродови политички актери во Македонија

Во Македонија состојбата и правата поврзани со родовата еднаквост сè уште е на незадоволително ниво. Дополнително РБН останува законски и институционално нетретирано додека бројките насилство се зголемуваат. Конвенција на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и домашното насилство (Истанбулска конвенција) од 2011 година, се смета за еден од најважните документи во борба против сите видови насилство врз жените и децата. Јасните и кохерентни правни стандарди кои би требало да ја гарантираат слободата од насилство за сите жени, мораат да бидат проследени со институционална поддршка и соработка со граѓанските организации кои работат во полето на родовата еднаквост. Потпишувањето на Конвенцијата се случи во 2011, ратификувањето во 2017, но стапувањето на сила започна во 2018 година Борбата за родова еднаквост, и имплементирање на политиките, законите и активностите поврзани со Конвенцијата но и со РБН кои паѓаат најчесто на грбот на граѓанските организации кои работат во тоа поле.

Како и во светот така и во Македонија, еден од начините на кои се манифестираат нападите од страна на антиродовите движења е преку ширење дезинформации за позадината на ИК и делегитимирање на политиките кои ги предлага за унапредување на човековите права поврзани со родова еднаквост, родово базирано насилство, сексуална и репродуктивна слобода. Според главното дејствување на неколку организации се детектира најголем отпор и напад кон предлогот за Сеопфатно Сексуално образование, Правото на признавање на родот, заштита и правата на трансродовите лица.

Скоро сите од овие здруженија ја следат стратегијата на „претставување на тивкото мнозинство“ затоа само неколку од овие здруженија имаат индивидуални претставници кои се појавуваат во јавноста. Постои јасна соработка претставена на нивните социјални мрежи преку изворите кои ги користат во нивните објави, отворено и директно се подржуваат.

„Коалиција за заштита на децата, обединува 26 ентитети (здруженија на граѓани, неформални иницијативи, верски групи и политички партии). Оваа коалиција настанува како поорганизиран напад врз Правното признавање на Родот³⁸ и преку колективно мобилизирање.

³⁶ Коалиција Маргини: Мобилизација за системска деградација и дискриминација: преку силен притисок и паника кај јавноста и институциите, со цел: (1) застапување за промена на актуелната легислатива, (2) влијание кон промена на власта и позициите на одредени политичари што се дел од неа и (3) земање учество во креирањето на различните политики

³⁷ Пост на социјалните мрежи „Премиерот на Унгарија – Орбан покренува референдум за да ја зајакне позицијата против Брисел во однос на новиот унгарски закон против ЛГБТ индоктринација на децата т.е. законот против педофилија како што го нарекоа. ‘Не ми е грижа што вели Брисел за нашиот закон за заштита на децата и не сакам Венецијанската комисија да се меша во тоа како унгарците ги воспитуваат своите деца’.“ „Ке дочека ли Македонија ваков премиер кој ќе застане цврсто во одбрана на децата?“ („Учебници и настава мора да има“, 4 декември 2021)

³⁸ Мобилизацијата против Законот доведе до формирање на Коалиција за заштита на децата во која денес членуваат 26 ентитети, од кои најголем дел се здруженија на граѓани и неформални групи, но и политички партии и верски групи. И покрај тоа што правното признавање на родот претставува административна

1. Коалиција за заштита на децата има политичко и стратeгиско дејствување преку:
 - Мултимедијална кампања на социјални медиуми, со јасен креиран визуелен идентитет користејќи бои и симболи со Македонскиот државен идентитет. Сите објави на ФБ и Твитер имаат однапред поставена комуникациска рамка и пораки кои пропагираат патријархални вредности
 - Петиции и повици на политичко мобилизирање (ППП, ССО)
 - Користење на десен популизам и неоконзерватизам
2. Коалиција за заштита на децата има Соработка со други³⁹

На нивниот вебсајт јавно се достапни податоци за нивните поддржувачи и соработници. Поради недостаток на транспарентност, импресум и јасен хронолошки приказ на развојот на коалиција како оваа, не може да се детерминира дали финансиски се поддржувани од истите соработници.

Главен партнер - Family watch: Family Watch International (FWI) е лоби група за фундаменталистички христијани (fundamentalist Christians). Организацијата, која е основана во 1999 година, чие поле на дејствување е насочено против контрола на раѓањето, легализиран абортус, хомосексуалност, сеопфатно сексуално образование и други работи што Family watch ги сметаат и претставуваат како закани за според нив божествено дизајнираното „природно семејство“. Преку својата консултативна позиција на Обединетите нации (ОН), оваа организација активно промовира конзервативни политики и ставови поврзани со сексуалноста низ светот а особено во Африка. Со тоа што премисата и називот според кој функционира во ОН е - *Global Helping to Advance Women and Children*. Со креирањето на сателит организација, лажно позиционирајќи се како организација која се занимава со родова еднаквост, Family Watch International се залагаат за политики кои се штетни по човековите права и живот. Тие активно се залагаат за конверзиона терапија⁴⁰ и имаат директен удел во туркање на закон во Уганда во 2011, чија цел беше да се донесе смртна казна за луѓе со различна сексуалност од хетеросексуалната. Дополнително Family watch соработува со останати меѓународни организации како CitizenCo и ОН.

Поддржана од Gender Identity Challenge - Skandinavia. – втора интернационална поддршка – нема јавен податок дали се легитимна правна организација. Меѓутоа на нивниот вебсајт пишува дека се група на загрижени граѓани кои се борат против т.н. според нив трансродовата идеологија, користејќи ги веќе постоечките карактеристики на антиродовите движења. Според податоците кои ги споделуваат оваа организација служи како главен извор на непроверени податоци претставени како медицински истражувања, истата организација лажно тврди дека постои феномен наречен Rapid Onset Gender Dysphoria⁴¹.

„Преземи одговорност“ дејствува на социјалните мрежи и е доминантно насочена кон мобилизација против политиките за унапредување на правата на трансродовите луѓе и ЛГБТИК движењето⁴².

1. **„Преземи одговорност“** има политичко и стратeгиско дејствување преку.
 - Користење на лични напади како главен сегмент на нивните комуникации на работи поврзани со родот

процедура, овие движења успеаја да наметнат наратив дека со овој Закон се овозможува менување на пол. Лобирајќи за повлекување на Законот од парламентарната процедура, антиродовите актери не се воздржуваат од употреба на лажни вести, манипулации и морална паника, со цел предизвикување на параноја и страв не само кај населението туку и меѓу носачите на одлуки. (Маргини)

³⁹ <https://www.zadecata.org/коалициони-партнери>

⁴⁰ Конверзиона терапија, нарекувана и репаративна или реориентацииска терапија, подразбира различен тип на практики кои имаат за цел да ја променат или поттиснат нехетеросексуалната ориентација или нехетеронормативниот родов идентитет на една личност. (појаснување „конверзиона терапија“?)

⁴¹ [Family First: The Rise of the Anti-Gender Movement in North Macedonia](https://familyfirst.org.uk/news/anti-gender-movement-in-north-macedonia)

⁴² <http://coalition.org.mk/wp-content/uploads/2022/10/koi-se-plashi-od-rodot-interactive.pdf>

- Објавување на „информативни“ материјали кои имаат за цел да го дезинформираат населението и креираат сојузници
- Споделува слични содржини со останати антиродови организации но и популистички информации поврзани со политички лидери како Орбан и Путин

2. „Преземи одговорност“ е дел од Коалицијата за заштита на децата и соработува со Коалицијата но и со други групи како Од Нас за Нас. На својата веб-страница.

3.3 Дискурсна анализа на антиродови наративи во релација со РБН

Во земја каде целосниот товар на родово сензитивизирање паѓа на феминистичките организации, граѓаните се поподложни на дезинформирање и манипулирање со информации поврзани со аспектите на родовата (не)еднаквост и портретирање на родово базираното насилство. Како што се наведува во извештајот⁴³ на Фондацијата Квина тил Квина (Kvinna till Kvinna Foundation) женските граѓански организации ја изразиле својата загриженост за квалитетот на услугите кои ги обезбедуваат државните засолништа и државните кризни центри, сомневајќи се во квалификациите и знаењето на ангажираниот персонал да обезбеди соодветна поддршка на жртвите/преживеаните. Истражувањата и на глобално и на локално ниво прикажуваат колку е директна релацијата помеѓу говорот на нормализирањето на родово базираното насилство и зголемениот број на случаи на пријавено насилство.

При селекцијата на двете социјални објави од страна на Преземи одговорност имаше удел улогата на Истанбулската Конвенција во процесот на креирање институционални и политички механизми на заштита од родово базирано насилство.

1. **Првиот** анализиран пост на социјални медиуми е објавен на ФБ профилот на Преземи Одговорност на октомври 19ти 2021. Наслов “Родовата Идеологија - Демонот на Неолиберализмот” превод на авторско дело на - Петар Волков, - како што Преземи Одговорност тврдат доктор по клиничка психологија и главен асистент по психологија на Тракискиот универзитет, гр. Стара Загора

2. **Вториот** анализиран пост на социјални медиуми (ФБ) претставува втор дел од обидот на Преземи одговорност за дезинформирање за Истанбулската конвенција, преку насловот “Истанбулската Конвенција е насочена Против Мажите” (дел 2) - Петар Волков.

Анализа:

Истражувањето како Anti-gender campaigns as a reactionary response to neoliberalism покажува јасна релација како порастот на антиродовите движења е има релација и со негативните ефекти. Односно, како што Graff и Korolczuk нотираат, стратегијата за мобилизирање родители е ефикасна затоа што ја користи емоционалната димензија на политиката, нешто од што либералите според нив често се дистанцираат. Во текот на последната деценија, политиката, културната и социјалната димензија (или социјалност) на емоциите и политичките последици од „јавните чувства“ станаа предмет на интерес на социолозите, многу од нив научници за феминисти и квир студии (Ахмед 2004; Илуз 2007; Кософски Сеџвик 2003 цитирани кај Graff и Korolczuk). Политиката на емоциите е длабоко поврзана со емотивниот одговор на креирањето на социјални релации во кои спаѓа и семејството. Тоа што оваа стратегија на антиродови комуникации го креира е искористување на веќе постоечките негативни ефекти на неолиберализмот кон политичкиот, економски и социјалниот живот, и ги насочува кон постоењето на движења за родова еднаквост, наместо да креира критичко размислување кон виновниците кои се претставени низ политичките елити.

⁴³ Жени Во Политиката, Родово Базирано Насилство и Безбедност На Жените Бранителки На Човековите Права Во Албанија, Босна И Херцеговина, Косово, Црна Гора, Северна Македонија И Србија 2020 Година

Прва објава:

Родовата идеологија е продолжување на сексуалната револуција од 60те години на XX век, чијашто цел беше и остана разрушување на семејството и намалување на населението, за да има помалку луѓе на планетата. Ако немаме семејство, ние немаме идентитет. А човечкиот идентитет се состои од следните компоненти: 1) пол; 2) нација; 3) религија; и 4) семејство. Од психолошка гледна точка, ако се разрушат постоечките конструкции на човечкиот идентитет, луѓето ќе бидат лишени од историјата и сеќавањето и ќе се претворат во едни обични потрошувачи.

Дополнително со ваквото портретирање на Истанбулската Конвенција и поврзување со веќе креираната јавна слика од страна на антиродовите движења и нивната дефиниција за родова идеологија, антиродовите движења ги зацврстуваат патријархалните позиции на човековиот идентитет. Оваа дефиниција повторно креира бришење на се што спаѓа надвор од хетеронормативните идеи за општествено уредување и семејство. Начинот на кои тие го поврзуваат капиталистичкиот ефект врз општеството и доживувањето на граѓаните наместо да биде насочен критички кон економските и политичките системи на нееднаквост, тие ја насочуваат кон постоењето на Истанбулската конвенција (ИК). Парадоксалноста во формата на овој тип на дезинформирање во врска со ИК, лежи во тоа што ИК освен што се залага за поставување на подобри и соодветни механизми на заштита и превенција од РБН, подеднакво се залага и за социјална и политичка сигурност, преку промоција за креирање на политики за социјални групи на граѓани. Истражувања ја потврдуваат директна релација помеѓу економската и социјалната несигурност и родово базираното насилство (лимитиран пристап до заштита, финансиска зависност на жртвите, недостаток на семејни и кризни центри и советувалишта), оттаму низ антиродовата стратегија се креира бришење на интерсекцискиот пристап при разбирање на нееднаквоста. Наместо да критички се адресира капиталистичката нееднаквост и третирањето на граѓаните како потрошувачи, тие се обидуваат дополнително да креираат наратив дека единственото прибежиште од неолиберализмот е во семејството, бар онака како што тие го дефинираат, семејство во кое мажот ја има главната улога.

За да се разбере јазикот и проблемот во нивното претставување мора да се назначи дека и во двете објави се користат позастарени форми на антифеминистичко дејствување, тоа е користењето на аргументот дека родовата еднаквост е насочена против мажите. Една од главните мисконцепции за родово базирано насилство и што тоа означува по дефиниција е дека станува збор само за насилството врз жени. При градење на нивниот аргумент против Истанбулската конвенција, тие го поистоветуваат веќе негативно креираното мислење на нивните социјални мрежи за родовата еднаквост (според нив родовата идеологија) и длабоко и директно го поврзуваат тоа само со насилството врз жените. Поконкретно во нивната објава го тврдат следното:

Прва објава:

Истовремено, истражувањата покажуваат дека една третина (36%) од жртвите на физичко или сексуално насилство се - мажи! Друго прашање е за вербалното и психолошкото насилство. **Гневот кај мажите ги придвижува рацете и нозете, а кај жените - јазикот.** Истанбулската конвенција не ја потенцира таа разлика меѓу половите и во неа не станува јасно на каква заштита можат да сметаат мажите, кои се изложени на систематско вербално и психичко насилство од страна на жените.

Едното истражување со кое се користат (не истражувањата) е направено од организација, чија главна цел е израмнување на правата на мажите со правата на

жените, бидејќи според нив жените уживаат повеќе привилегии. Ваков тип на организации се познати под терминот организации за машки права. Ова значи дека во самиот старт начинот на кои бираат да ги претстават податоците се води според прикажување само на една страна од родовата нееднаквост. Потоа самиот начин на пријавување на насилството во секоја земја е различно во однос на нејзината развиеност, накратко, повеќе истражувања укажуваат дека жените во Македонија и во регионот, не се охрабрени да пријават насилство, оттаму и самата култура на пријавување покажува дека ние се уште немаме доволно податоци за да може соодветно да се мери разликата на пријавени случаи на компаративно ниво. Накратко, дури и овие податоци да се точни, нивното тврдење не го менува фактот дека насилството е насилство, кое мора да се спречи, адресира и намали.

Лажната дихотомија дека во дефинирањето на РБН не постои и психичкото и вербалното насилство, придонесува до веќе патријархалното есенцијализирање на жената и нејзината т.н.. природа според традиционалните родови улоги. Тоа значи дека со самиот начин на кој се намалува насилството низ кое жените минуваат на секојдневно ниво, е нагласувањето на според Авторот и Преземи одговорност, претставување на жените како вербално и психички насилни, бидејќи се послаб пол кој го користи јазикот како насилство. Тоа воедно го релативизира насилството со кое секој човек може да се соочи, во смисла дека ги поставува на различна вредност психолошкото и физичкото насилство. Преку нивното оправдување дека биолошките разлики налагаат мажите да ги користат рацете и нозете, ваквиот тип на мисинформации ја намалуваат одговорноста што насилниците ја имаат кога се одлучуваат да станат вршители на тој чин.

Втора објава:

Една нација е толку силна, колку што се силни мажите во неа. Силните мажи ја **заштитиваат државата и го пазат семејството**. Во време кога **психолозите** говорат за криза на мажественоста, една цела армија НВО и антибугарски комитети, кои лобираат за Истанбулската конвенција, тргнаа да ги претворат мажите во бессилни, да ги прекршат психички, наметнувајќи преку конвенции, паради и медиумски изјави дека да си маж означува по правило - насилник. Со таква цел е замислена и родовата идеологија, ракетниот носител на кој се најде Истанбулската конвенција, - уништувањето на мажественоста.

Самиот избор на Преземи одговорност да користат автор кој зборува за тоа како бугарскиот идентитет е нападнат и мора да биде заштитен е интересен податок кој укажува дека е потребна дополнителна анализа со цел да се истражи кои антиродовите движења во Бугарија го користат и спорот со Македонија за идентитетските прашања. Но, за оваа анализа ќе се задржиме само на веќе укажаните стратегии од страна на антиродовите движења :

- Мажот како постулат на нацијата и семејството
- Родовата еднаквост како закана за бришење на семејството, државата и мажественоста

Преку претставување дека машкоста е под закана, тие се обидуваат да претстават дека и самата држава и концептот за чиста нација е под закана, бидејќи прават поместување/израмнување дека мажот преставува самата нација, додека пак на ова е значајно да се укаже патријархалното идеално семејство ја дефинира улогата на жената како онаа која ја репродуцира нацијата, иако не е дел од основниот темел на државата (објективизирање). Нивното повикување на авторитет на психолозите е неосновано бидејќи не се користат воопшто со научни податоци или извори, како што најчесто прават за зацврстување на поимот род и пол.

Овој тип на комуникација освен што има за цел да ја намали вредноста на ИК и да создаде лажна слика за истата, повикува на политичка мобилизација бидејќи користи форми на закани кон идентитетските прашања во Бугарија. Изборот на овој тип на наративи од страна на Преземи Одговорност, не е случајна особено со државните проблеми со кои Македонија се соочува во однос на Евроатланскиот процес. Дополнително во истиот текст, тие го поврзуваат и семејството како *неприкосновени тврдини на општеството*, најмногу нагласено во следната изјава:

Втора објава:

Освен новото идеолошко предефинирање на поимите жена и маж, на полот како променлива социјална, а не биолошка појава, Истанбулската конвенција ја префрла одговорноста за насилството врз мажот, бракот, семејството и традицијата, која содржи штетни „стереотипи“, кои треба да бидат уништени.

Повторниот обид за дезинформирање, го занемарува фактот дека патријархалните вредности и тоа како имаат удел во родово базираното насилство, но начинот на кој тие се обидуваат да го претстават е преку поврзување на уништувањето на државата со уништувањето на семејството. Оваа стратегија е дефинирања и преку теоретската рамка и преку алатките на антиродовите движења како една од клучните за политичко мобилизирање на граѓаните против останати граѓани кои не спаѓаат во замислената хетеронормативна слика за идеален граѓанин. Дополнително земено предвид на историјата на Бугарија со нивниот комунистички период која во денешна Бугарија има негативна конотација, во овој дел од текстот исто нафрлаат и изреки како следната: *Повторно по комунистички: децата и припаѓаат на државата.* - ова е значително бидејќи првиот пост се однесува на претставување на родовата идеологија како демонот на неолиберализмот.

Генерални забелешки:

Јасната стратегија на антагонизирање на механизмите за заштитата од РБН преку ИК, е насочена преку:

- Креирање на лажна слика за тоа што претставува ИК и претставување како закана за Бугарскиот идентитет (а и со тоа сакаат да направат поврзување на заканите за Македонскиот идентитет)
- Лажно информирање за последиците и начинот на кој РБН се третира доколку ИК се спроведе, дополнително лажно информирање за како се дефинира РБН според ИК
- Политичко мобилизирање преку претставување на сеопшта закана од родовата еднаквост и заштитата од РБН.

4. Улогата на институциите преку нивната комуникација со јавноста во Македонија

Една од главните препораки на Истанбулската Конвенцијата е јасно артикулирана заложба од страна на институциите за активности поврзани со адресирање на родовата нееднаквост и промовирање на родовата еднаквост како значаен дел од македонското општеството. Водејќи се според Владините изјави за отвореност и транспарентност, за цел на ова истражување се служевме само со јавно достапните Комуникациски стратегии/ Стратешки документи на следните министерства:

Анализирани министерства/институции	Јавно достапни Ком стратегии	Секундарно достапни документи
Министерство за одбрана	Има	/
Влада	Има	/
Министерството за труд и социјална политика	Нема	Има
Министерство за образование и наука	Нема	Има

Меѓутоа беше оневозможено добивање на целосен примерок за истражување, пред се бидејќи надлежните министерства ги немаат направено јавно достапни до граѓаните/ките Комуникациските стратегии, а воедно сите министерства немаат иста структура на стратешки документи, затоа примерокот е разновиден. При користењето на дискурзивна анализа и теории на класични комуникации беа прегледани директните спомнувања на *родова еднаквост*, *род и права*, *родово базирано насилство*, контекстот и директните пораки поврзани со *родова еднаквост* и *родово базирано насилство*, и активностите за кои министерствата се залагаат да работат во полето на родовата еднаквост.

Генералниот заклучок е дека родовата еднаквост е делумно спомената како дел од работата на надлежните министерства, меѓутоа тоа е лимитирано и искажано преку идни заложби. Родовата еднаквост иако технички е нешто што е дел од иднината, пред се ради моменталната состојба со нееднаквоста и нетретирањето на РБН соодветно од институциите, сепак мора да стои како јасно дефинирана цел на институциите во сегашноста. Тоа што недостига во однос на сегашните заложби за промоција на родовата еднаквост се конкретните начини на кои планираат преку комуникација со јавноста и граѓаните да се афирмира родовата еднаквост како дел од македонската реалност. Индиректното адресирање на родовата еднаквост, или означување на заложбите за родовата еднаквост како одделна од целокупната работа на министерствата, не значи дека не постојат институционални активности кои работат во соработка со граѓанските организации и меѓународната заедница во проекти поврзани со родовата еднаквост и РБН (МТСП - кампања за Биди безбедна). Препораките на ИК, но

и препораките од комуникациските теории (Hallahan et al, 2007) со фокус на родови прашања, препорачуваат комуникациски стратегии кои бескомпромисно стојат Позади тоа што треба да претставува родовата еднаквост за едно општество. Тоа значи дека се напушта принципот на симболично адресирање на родовите права, и РБН, чиј наратив го ограничува ова прашање како сензитивно и приоритет без да понуди јасен став на институциите дека системски и институционално ќе се адресираат. Во крос анализата со стратегиите на самите министерства постојат дефинирани акциски планови за одреден прашања, но сепак како препорака следи дека потребно е подиректно и посуштински и на организациско и на политичко ниво да се адресираат прашањата поврзани со родовата еднаквост.

Според комуникациските теории, при креирањето на стратегиска комуникација на јавна институција потребно е детално да се наведе план на спроведување на активностите поврзани со заложбите на една институција. Затоа преку анализа на јавно достапните комуникациски стратегии и споредни документи може да се заклучи дека потребно е *појасно и директно афирмирање* на политичките заложби на институциите за родовата еднаквост. Под тоа се подразбира користење на родово-сензитивен јазик, креирање на активности преку кои се прикажуваат начините на кои на комуникациско ниво конкретната институција ќе се залага активно да ги адресира различните аспекти за постигнување родовата еднаквост. Ни една од анализираните комуникациски стратегии или секундарни документи го немаше адресирано проблемот со растот на антиродовите движења и наративи како закана за родовата еднаквост и механизмите на заштита од РБН.

Министерства	Анализиран документ	Анализа
Министерство за одбрана	Комуникациската стратегија 2021-2022 (Линк) Фокус вклучен во нивните стратегии: Родова Еднаквост и Родова Перспектива	Вклучени јасно поврзувачки документи на меѓу институционално и меѓународно ниво со афирмирање на родовата еднаквост како дел од меѓународните заложби поврзани со Жени, Мир и Безбедност. Во документот недостасува артикулирање на кој е начинот на кој ги спроведуваат клучните активности поврзани со родовата еднаквост во комуникациски наратив.
Влада	Комуникациска стратегија на Владата за 2019 / 2020 (Линк) Фокус вклучен во нивните стратегии: Едно Општество, Правично И Еднакво 4.1.Недискриминација и Еднакви Можности 4.2.Рамномерен	Јасно укажува на тоа кои се стратегиските цели на Владата и како се поврзани со политиките кои ќе се комуницираат. Меѓутоа недостасува конкретно потенцирани начини на кои е осмислена промоцијата на родовата еднаквост. Иако комуникациските стратегии општо се фокусираат на големите цели, сепак е потребно да се вклучат во нивната стратегија јасно дефинирани начин на кои Владата има осмислено да го врши информирањето. Кои методи на комуникација ќе ги користи во однос на таргет групата, кои канали и непосредност е планирана со цел да се прикаже нивната

	<p>Инклузивен Развој и Интеркултура 4.3.Родова Еднаквост и Борба Против Родово Базираното Насилство</p>	<p>транспарентност недостасува во однос на нивното стратегиско комуницирање. Комуникациските стратегии главно се фокусираат на главните пораки, меѓутоа според комуниколошка теорија за политичка комуникација, во самата стратегија потребно е да се дефинираат и механизмите преку кои се очекува дека Владата ќе ги исполнува работите кои ги ветува во однос на приоритети за комуницирање.</p> <p>Дополнително иако е ветено *Со вклучувањето на основите на сексуална ориентација и родов идентитет, законот ја проширува заштитата од дискриминација кон оваа група граѓани. * - тоа не беше исполнето.</p> <p>Во однос на 4.3. Родова Еднаквост и Борба Против Родово Базираното Насилство, делот од нивната комуникациска стратегија укажува на Владиите симболични заложби дека информира, промовира и подига свеста во однос на:</p> <ul style="list-style-type: none"> -законско решение за родово базираното насилство -СОС линиите - воведувањето стандарди во основното образование со цел да се бори против родово базирано насилство <p>Во овој дел на комуникациската стратегија со фокус на РБН и релацијата со родова еднаквост, недостасуваат начините и соработката (со ГО/институциски итн.) која е дел од процесите кои бараат зголемена заложба со цел ова да стане реалност, а не само ветување на хартија.</p>
--	---	--

<p>Министерство за труд и социјална политика</p>	<p>Нема јавно достапна Комуникациската стратегија, но затоа беше анализиран Годишниот план за работа на МТСП - линк деловите кои се фокусирани на родова еднаквост</p>	<p>Фокус на конкретни чекори поврзани со институционална потпора во однос на унапредување на родовата еднаквост и нејзината поврзаност со</p> <ul style="list-style-type: none"> -законодавство како клучен чекор за постигнување на Родова еднаквост -вклучување на родовата перспектива во креирање на политиките, буџетите и развој на концептот на еднаквост и недискриминација во сите области на општественото живеење. -Стратегијата за родова еднаквост <p>Комуникациските елементи на промовирање и адресирање на родовата нееднаквост во јавниот живот се нотирани преку активности кои се во соработка со надворешни (најчесто меѓународни организации) како дел од кампањи на промоција. На нивната веб страна нема јавно достапна комуникациска стратегија. Во анализираната Стратегија на МТСП, родовата еднаквост како елемент е поставен во сет на акции поврзани со акциски планови за родова еднаквост.</p>
<p>Министерство за образование и наука</p>	<p>Главна Комуникациска стратегија не е јавно достапна, како секундарен документ беше детектиран Стратешки план на Министерството за образование и наука 2022-2024. Во однос на достапност МОН има одделни стратешки документи (оперативни планови и извештаи поврзани со родова еднаквост), каде дополнително се анализирани елементите на борба за родова еднаквост, меѓутоа спаѓаат надвор од методологијата (фокус на комуникациски стратегии)</p> <ul style="list-style-type: none"> -Родово буџетска изјава 2022 -Годишен извештај на МОН за напредокот на состојбата на еднаквите можности за жените и мажите за 2021 година -Извештај за родово одговорно буџетирање за 2020 година -Оперативен план за спроведување на конвенцијата за спречување и борба против насилството врз жените и домашното насилство на Република Македонија за 2021 -Оперативен план за спроведување на конвенцијата за спречување и борба против насилството врз жените и домашното насилство на Република Македонија за 2022 -Извештај за степенот на реализација на планираните цели и активности од Националната стратегија за вмрежување, соработка и намалување на одливот на високообразовни и стручни кадри 2013-2020 година 	

5. Интервју со експертка по родова еднаквост и права на маргинализираните групи

За четвртиот чекор од анализата, на претходните анализи креирани на теоретско, компаративно и комуникациско ниво, како дополнување се спроведе полу-структурирано интервју со Ирена Цветковиќ, која е доктор од областа на родовите студии. Како млада истражувачка работела на многу истражувачки проекти од областа на социологијата, родовите студии и медиуми. Беше авторка на општествено ангажираниот блог Фемгерила, а потоа и колумнистка во дневниот весник Дневник. Цветковиќ е активистка за човековите права на маргинализираните заедници, а особено се бави со активизам за правата на ЛГБТ лицата, корисниците/чките на дроги и сексуалните работници/чки. Активна е во неколку формални и неформални активистички здруженија. Во моментот е извршна директорка во Коалицијата Маргини, организација која што примарно застапува и нуди поддршка на сексуални малцинства, а дополнително на тоа и спроведе истражување заедно со Мања Величковска на наративните поврзани со антиродовите движења во Македонија. Поради ангажманот на Коалиција Маргини а и преку заложбите која таа ги претставува била под константни напади на антиродовите движења. Меѓутоа тоа не ја спречува нејзината работа и посветеност, а и експертиза за која дискутираваме.

Прв сет на прашања - почнувајќи од анализа на **состојбата на родовата еднаквост** во Македонија, Цветковиќ ги произнесе следните тврдења:

Политичкото ангажирање од страна на институциите и политичарите отколку родовата еднаквост постои само за да задоволат Евроинтеграциски и демократски очекувања од Меѓународни партнери и организации. Според заклучоците на Ирена, борбата против родово базираното насилство многу често се нагласува од страна на политичките актери како клучна, меѓутоа се останува на демагошко ниво без суштински промени во реалноста. Низ нејзината работа и анализа таа детектира дека случаите како Јавна соба, велешанката Моника Јовановска⁴⁴ остануваат системски игнорирани и институционално отфрлени. Третирањето на РБН како симболично прашање за кое се произнесуваат изјави од страна на политичари, но не и јасни политички заложби за намалување и спречување на РБН придонесува до создавање охрабрувачки услови за негативниот импакт од страна на антиродовите движења во Македонија.

Вториот сет на прашања се насочи кон разбирање на антиродовите движења, нивните карактеристики и стратегии од активистичка пракса.

Во однос на разбирањето на плодното тло за **раст на антиродовите движења**, Цветовиќ прави разлика помеѓу граѓани со конзервативни ставови и она што претставуваат анти-родови движења. Клучната разлика, односно тоа што ги прави специфични антиродовите движења е експлицитна - мобилизација против т.н. родова идеологија. Директно користење на термините како „родова идеологија - ииндоктринација - послушати на либерализмот и неолибералните демократии“ се доминантен наратив на антиродовите движења во Македонија претставени преку Коалицијата за заштита на децата, Преземи Одговорност итн. Цветовиќ смета дека според антиродовите движења начинот на кој ги поврзуваат секој прогресивен став сексуални и репродуктивни права во контекст на права на жени и родови малцинства

⁴⁴ (Обвинителството ја запре истрагата за девојката од Велес силувана од поранешното момче, вели нема докази),

придонесува до дефинирање на родовата еднаквост како најголема закана на општествениот ред, семејство и нација од нивна страна.

Како дополнителни алатки и позиции на развивање моќ е фокусот во стратегијата на антиродовите движења на имплицитно адресирање на политичките проблеми. На пример, ја поставуваат родовата еднаквост (за нив родовата идеологија) и низ политички, економски и социјални елементи. Тоа значи дека антиродовите стратегии се обидуваат да ја контекстуализираат родовата еднаквост како туѓа глобална творевина на модернизмот, а не „природен“ дел од Македонското општество. Она за кое Цветковиќ потсеќа, а и останатите истражувања⁴⁵ го потврдуваат нејзиното мислење е на страна што антиродовите движења ја искористуваат општата политичка и економска несигурност, тие всушност се обидуваат да ги задржат позициите на моќ, кои налагаат според нив „природна“ и очекувана нееднаквост како норма во која сите луѓе кои се надвор од хетеронормативната машкост, треба да бидат во објективизирачка позиција или целосно исфрлени од јавната и приватната сфера. Затоа додека го користат наративот на тивкото мнозинство, тие активно работат на исфрлање на жените, девојките и трансродовите лица како малцинство надвор од хетеронормативното идеализирано семејство.

⁴⁵ Graff, A. and Korolczuk, E., 2022. Anti-gender campaigns as a reactionary response to neoliberalism. *European Journal of Women's Studies*, 29(1_suppl), pp.150S-157S.

6. Заклучоци

Во форма на заклучок овој тематски извештај и истражување има за цел да пренесе јасни стратегиски препораки кои може да се надоградуваат колективно во однос на заедничката општествена заложба на граѓаните/ките, граѓанското општество, институциите, меѓународните организации и неформални групи.

Како што повеќе истражувања и компаративни анализи укажуваат значајно е при анализирањето на антиродовите движења и актери да се запази моментот дека нивното постоење не е означено во еден одреден моментум туку претставува продолжување на јасно однапред прецизирани конзервативни политики на десницата, во коалиција со религиозни организации и групации со специјални интереси. Поточно потребно е интерпретација на антиродовите движења кои ги позиционира како фаза на долготраен процес на ограничување на слободите, а не нов феномен на креирање морална паника⁴⁶. Ваквиот пристап помага при демистифицирање дека овој тип на антидемократско дејствување е новитет, но сепак дозволува да се детектираат новите начини на кои се креираат стратегии на дезинформирање и користењето на социјалните медиуми, институционални притисоци како алатки на дејствување на антиродовите актери. Тоа што е ново, е дека денеска антиродовите движења, на светско и на македонско ниво имаат поконсолидиран и хиперболизиран јазик на користење во ширењето на нивната пропаганда и политика. Накратко позиционирањето на антиродовите движења како продолжување на веќе постоечките политики на демократизација овозможува на институциите и граѓанското општество да не дејствуваат реакционерски туку го гледаат ова како продолжување на борбата за родова еднаквост и борбата против родово базираното насилство.

Дејствувањето и повиците на мобилизација од страна на антиродовите движења можеби имаат локален и национален наратив и таргетирање, меѓутоа тие претставуваат дел од транснационален (надграничен) обид на создавање коалиции и поврзување со цел да се нарушат слободите на жените и сексуалните малцинства. Низ анализа и компаративни случаи се прикажува поврзувачка стратегија на заплашување на граѓаните, дезинформирање и политичко мобилизирање како слични тактики користени во Полска, Унгарија, Бугарија, Италија, Шпанија, Франција, итн. Јасното прикажување на сличните тактики кои се користат ќе придонесе до подобро информирање на граѓаните дека нивната автентичност не е како што антиродовите актери ја претставуваат, најчесто преку стратегијата дека го претставуваат мнозинството, напротив тие претставуваат одреден тип на организации со веќе јасно поставени политички цели и меѓународно финансирање.

Како заклучок од генералните препораки при анализи и разбирање на антиродовите актери и движења, ќе се користам со сижето на Korolczuk,

„Денешната мобилизација против родот треба да не потсети дека борбата за родова еднаквост е далеку од готова. Дури и ако правата за еднаквост на жените и останати малцинства се прифатени од некои транснационални и национални институции, локални влади тоа не значи дека тие идеи се прифатени од поголемиот дел од општеството, ниту пак значи дека опозициите на идеите за слобода се победени. Следствено, предлагам дека војната против родот да биде интерпретирана како незавршена (феминистичка) револуција, отколку како зазор (јака негативна реакција) против тоа што сметаме дека сме го постигнале.“⁴⁷

⁴⁶ (Elżbieta Korolczuk «The War on Gender» from a Transnational Perspective – Lessons for Feminist Strategisin)

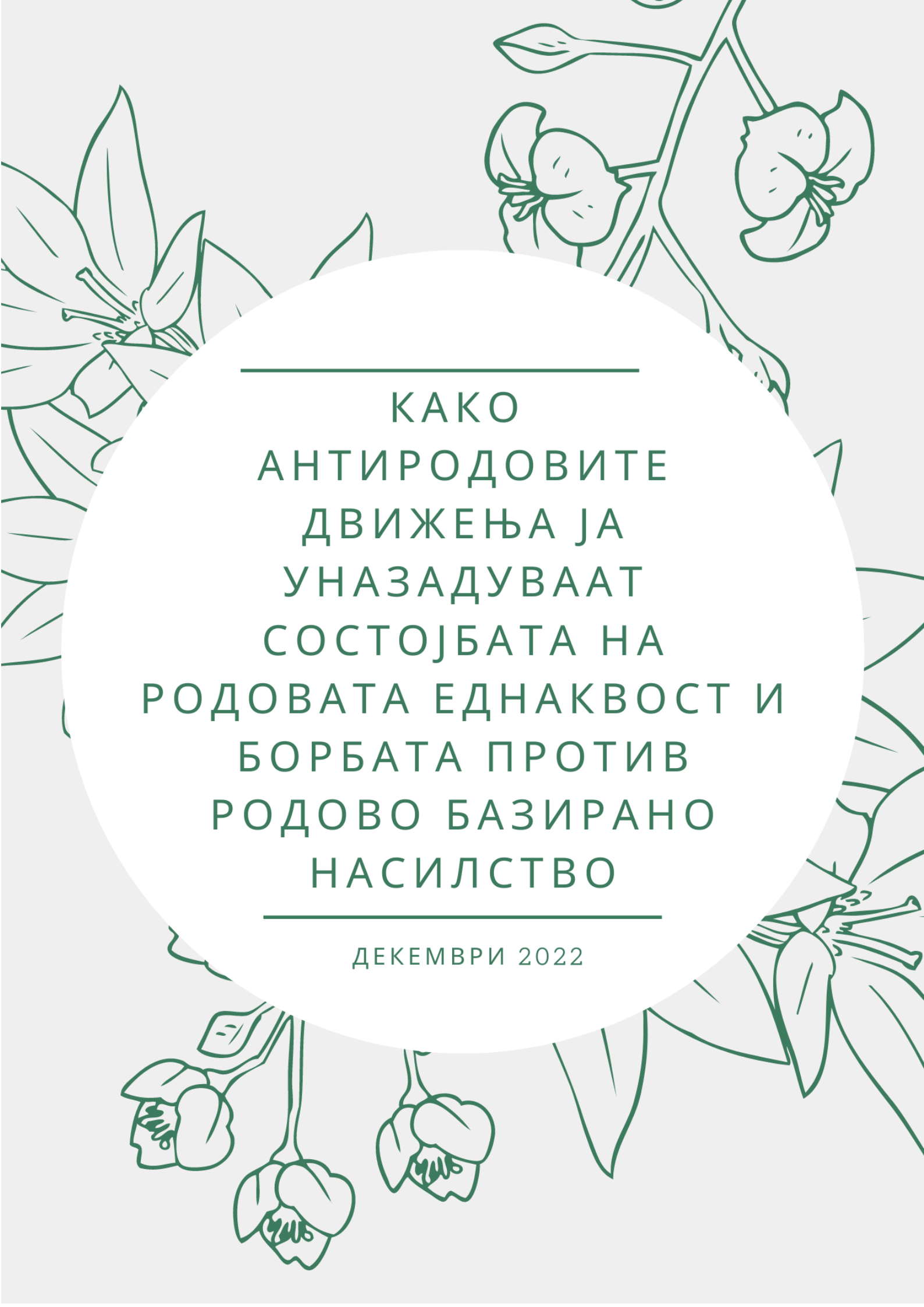
⁴⁷ Rather, the current mobilisation against «gender» reminds us that the fight for gender equality is far from over. Even if the equal rights of women and other minorities have been accepted by some transnational and national institutions

Во контекст на родово базираното насилство многу истражувања, како и на светско така и на национално ниво ја покажуваат поврзаноста со општествениот развој, а и институционална поддршка како еден од значајните фактори во однос на нормализирањето и неадресирањето на РБН следствено и со зголемен број на жртви. Политиките кои промовираат хетеронормативен брак како идеал, го осудуваат и не го одобруваат разводот како нормален дел од животот, ги исклучуваат едно родителските семејства директно придонесуваат кон тоа РБН да не се сфаќа како сериозен општествен и политички проблем. туку да се гледа одделно како нешто кое се случува во вакуум надвор од политичките фактори како конзервативните политики и политички партии, па и антиродовите движења.

and local governments, and even when such ideas are supported by a large section of society, this does not mean that opposition forces have been defeated. Consequently, I would suggest that the war on gender should be interpreted as evidence of an unfinished (feminist) revolution, rather than as a backlash against something we have already achieved.²⁶ (Grabowska 2012. Цитирана кај Korolczuk)

КАКО
АНТИРОДОВИТЕ
ДВИЖЕЊА ЈА
УНАЗАДУВААТ
СОСТОЈБАТА НА
РОДОВАТА ЕДНАКВОСТ И
БОРБАТА ПРОТИВ
РОДОВО БАЗИРАНО
НАСИЛСТВО

ДЕКЕМВРИ 2022